

ยุทธศาสตร์สุกรในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙

ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

๑. ข้อเท็จจริง

ปัจจุบันการเลี้ยงสุกร อัตราการผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี แต่ยังมีปัญหาภาวะโรคระบาดสัตว์ การจัดการฟาร์มสุกรให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานฟาร์มซึ่งมีเพียง ร้อยละ ๑๗.๔ และของเสียจากฟาร์มสุกรสู่สิ่งแวดล้อมยังเป็นสาเหตุของภาวะโรคร้อนที่จะต้องแก้ไขรวมทั้งปัจจัยวัฏจักรการผลิตและราคา ทำให้ปริมาณการผลิตสุกรเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอน แต่สุกรยังเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญนับเป็นอันดับสองของสินค้าปศุสัตว์ สำหรับปี ๒๕๕๔ สุกรขุน ๑๔.๕ ล้านตัว คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ ๙๗,๑๕๐ ล้านบาท คิดเป็นเนื้อสุกร ๑.๑๒๘ ล้านตัน/ปี การตลาดส่วนใหญ่เพื่อบริโภคภายในประเทศหรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐ และส่งออกร้อยละ ๔.๐ ของการผลิตทั้งหมด เนื่องจากความนิยมของผู้บริโภคภายในประเทศและข้อกำหนดการส่งออก ซึ่งได้แก่ การระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย กรมปศุสัตว์ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มสุกร การตรวจการใช้สารต้องห้ามและการจัดการของเสียในฟาร์ม ตลอดจนลดปริมาณผลผลิตส่วนเกินความต้องการบริโภค เพื่อแก้ปัญหาการตลาดและรักษาเสถียรภาพราคา โดยอาศัยกลไกของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาสุกรและผลิตภัณฑ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาสุกรและผลิตภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แนวโน้มในอนาคตความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้าเพื่อสุขภาพ และความปลอดภัยของชีวิตมากขึ้น ดังนั้น การจัดการผลิตสุกรให้ถูกลักษณะและสุขอนามัยในทุกขั้นตอนการผลิตรวมทั้งการลดมลภาวะในฟาร์มสุกร จะต้องได้รับการผลักดันและให้ความช่วยเหลือ โดยต้องดำเนินการร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการให้ได้

๒. ด้านการผลิตสุกร

การผลิตสุกรในปี ๒๕๕๕ คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๔ เพียงเล็กน้อย จากสุกรมีชีวิต จำนวน ๑๑.๘๙ ล้านตัว เป็น ๑๒.๑๕ ล้านตัว เนื้อสุกร ๘,๐๙๑.๗๕ ตัน เป็น ๘,๐๑๑.๒๕ ตัน เพราะผลกระทบเนื่องจากผู้บริโภคมีการระมัดระวังในการฟื้นฟูและซ่อมแซมทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ประกอบกับคาดว่าสินค้าต่าง ๆ จะมีราคาสูงขึ้นทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้นไม่มากนัก

๓. ด้านการตลาด

ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้โดยเฉลี่ยลดลง เนื่องจากมีจำนวนสุกรเพิ่มขึ้น ขณะที่ความต้องการบริโภคค่อนข้างทรงตัว ทำให้มีปริมาณสุกร ส่วนเกินเหลือสะสมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ประสบการขาดทุน โดยเฉพาะผู้เลี้ยงรายย่อย

กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรได้ขอให้ช่วยเหลือโดยการกระตุ้นให้มีการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้น และเก็บสต็อก

เนื้อสุกรเข้าห้องเย็น เพื่อลดปริมาณสุกร โดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ห้างค้าปลีกและตลาดสด จำหน่ายราคาพิเศษ (ตลาดสด ก.ก.ละ ๑๐๐ บาท ห้างค้าปลีก ก.ก.ละ ๑๐๕ บาท)

๔. การผลิตสุกรในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙

๔.๑ ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทย มีจำนวนสุกร ทั้งหมด ๑๐,๐๐๓,๖๙๗ ตัว เกษตรกร จำนวน ๒๓๔,๒๙๓ ราย จำแนกตามภาคต่าง ๆ ดังนี้

- ภาคกลาง จำนวน ๕,๒๖๕,๙๕๒ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๔
- ภาคใต้ จำนวน ๑,๑๒๒,๗๒๒ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๒
- ภาคเหนือ จำนวน ๑,๘๕๘,๖๗๑ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๗๙
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑,๗๕๖,๓๕๒ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๕๗

๔.๒ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ ในปี ๒๕๕๕ มีการเลี้ยงสุกร จำนวน ๕๔๕,๙๕๔ ตัว คิดเป็น ร้อยละ ๕.๔๕๗ ของจำนวนสุกรทั้งหมดในประเทศ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร จำนวน ๑๐,๙๓๕ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๔.๖๖๗ ของจำนวนเกษตรกรของประเทศ

๔.๔ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ จังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกรมากเรียงตามลำดับ ดังนี้

- ๔.๔.๑ จังหวัด พัทลุง จำนวนสุกร ๓๕๗,๗๘๘ ตัว จำนวนเกษตรกร ๖,๗๒๗ ราย
- ๔.๔.๒ จังหวัด ตรัง จำนวนสุกร ๑๐๔,๐๗๙ ตัว จำนวนเกษตรกร ๑,๕๖๖ ราย
- ๔.๔.๓ จังหวัด สงขลา จำนวนสุกร ๖๒,๐๕๗ ตัว จำนวนเกษตรกร ๑,๕๙๗ ราย
- ๔.๔.๔ จังหวัด ยะลา จำนวนสุกร ๙,๔๔๑ ตัว จำนวนเกษตรกร ๒๑๒ ราย
- ๔.๔.๕ จังหวัด ปัตตานี จำนวนสุกร ๖,๕๑๓ ตัว จำนวนเกษตรกร ๓๗๙ ราย
- ๔.๔.๖ จังหวัด สตูล จำนวนสุกร ๓,๐๗๙ ตัว จำนวนเกษตรกร ๙๙ ราย
- ๔.๔.๗ จังหวัด นราธิวาส จำนวนสุกร ๒,๙๗๗ ตัว จำนวนเกษตรกร ๓๕๕ ราย

๔.๕ จำนวนประชากรภายในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ จำนวน ๖,๕๑๒,๕๓๖ คน

๔.๖ จำนวนการบริโภคสุกรภายในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ จำนวน ๒๘,๐๒๑,๔๕๘.๕๐ ก.ก. เฉลี่ย การบริโภคเนื้อสุกร จำนวน ๔.๓๐ ก.ก./ปี

๔.๗ ราคาจำหน่ายสุกรมีชีวิต เฉลี่ย ๖๖.๖๓ บาท

/๕.การ...

๕.การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) ของการเลี้ยงสุกรในพื้นที่ปศุสัตว์

เขต ๙

๕.๑ ปัจจัยภายใน

๕.๑.๑ จุดแข็ง (Strengths)

(๑) โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค และหรือระบบโลจิสติกส์ มีพร้อมสำหรับการผลิตและพัฒนา การเลี้ยงสุกรได้ทั้งระบบ

(๒) เป็นเขตปลอดโรคระบาดสัตว์(สุกร)การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่เพื่อให้บริการเป็นไปด้วยดี

(๓) มีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีชื่อเสียงระดับโลก

(๔) มีการนำสุกรไปแปรรูปเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงทั่วประเทศ เช่น หมูย่าง , ผลิตภัณฑ์แปรรูป

(๕) เป็นแหล่งผลิตสุกรเพียงพอต่อการบริโภคและการส่งออก

(๖) มีการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร เช่น สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์พัทลุง , สมาคมผู้เลี้ยงสุกรภาคใต้

๕.๑.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

(๑) ขาดแรงงานด้านการเลี้ยงสุกร เนื่องจากเกษตรกร/แรงงานไทย หันไปประกอบอาชีพอื่น

(๒) โรงฆ่าสัตว์(สุกร)ที่ได้มาตรฐานมีจำนวนน้อย เนื่องจากขาดการส่งเสริม, ด้านเทคโนโลยีและเงินทุน

(๓) เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถขยายการผลิตและเลี้ยงสุกรได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาวะความผันผวนด้านการตลาดผู้ผลิต

(๔) แหล่งผลิตพันธุ์สุกรสายพันธุ์ดีในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ มีไม่เพียงพอ

(๕) ไม่มีโรงงานแปรรูปสุกร เพื่อการบริโภคทั้งในประเทศและการส่งออก

(๖) ไม่มีแหล่งวัตถุดิบ(ปลายข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปลายป่น กากปาล์ม เปลือกหอย)สำหรับการผลิตอาหารสุกรเพียงพอ

(๗) มีข้อจำกัดจึงไม่สามารถขยายและเพิ่มกำลังผลิตการเลี้ยงสุกรได้

(๘) เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถขยายการผลิตและเลี้ยงสุกรได้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากต้นทุนด้านการผลิตที่สูงขึ้น (อาหารสุกร , พันธุ์สัตว์)

(๙) เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนที่ไม่จูงใจต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกร

(๑๐) หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในด้านการเลี้ยงและพัฒนาพันธุ์สุกรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวน้อย

(๑๑) ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินใน

๕.๒ ปัจจัยภายนอก

๕.๒.๑ โอกาส (Opportunities)

(๑) อนาคตโอกาสในการเพิ่มกำลังผลิตเพื่อจำหน่ายได้มากขึ้น

(๒) การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นโอกาสในการเพิ่มตลาดสินค้าสุกรที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

(๓) กระแสของสังคมที่เน้นดูแลสุขภาพมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคหันมารับประทานอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานมากขึ้น ด้วยระบบการเลี้ยงสุกรที่ได้มาตรฐาน

(๔) การที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เป็นผลให้สามารถขยายฐานการผลิตและพัฒนากระบวนการเลี้ยงสุกรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

(๕) การผลิตสุกรยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายใน จึงมีโอกาสในการส่งเสริมการผลิตสุกรเพิ่มขึ้น

(๖) การเข้าร่วมประชาคม ASEAN เป็นผลให้เกษตรกร ผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรสามารถหาแรงงานหาได้ง่ายขึ้น

(๗) ผลิตภัณฑ์สุกรมีชื่อเสียงระดับประเทศ เช่น กุนเชียง (พัทลุง) , หมูย่างตรัง , ลูกชิ้น (พัทลุง)

๕.๒.๒ อุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats)

(๑) ค่านิยมของคนรุ่นใหม่หันไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น ทำให้ขาดแคลนเกษตรกรและผู้ประกอบการด้านการเลี้ยงสุกร

(๒) ราคาอาหารสุกรสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงสุกรสูงขึ้น เกษตรกรต้องรับภาระหนี้สินมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถควบคุมราคาผลผลิตได้

(๓) ราคาสินค้าปศุสัตว์ผันผวนไปตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศและของโลก จึงทำให้เกษตรกร/ผู้ประกอบการไม่เชื่อมั่นในการประกอบอาชีพด้านการเลี้ยงสุกรและหันไปประกอบอาชีพอื่น

(๔) นโยบายประชานิยมของรัฐบาลมีส่วนทำให้เกษตรกรไม่กระตือรือร้นในการช่วยเหลือตนเองเมื่อประสบปัญหา ทำให้เกษตรกรไม่สนใจในการพัฒนาการเลี้ยง การผลิตสุกร

(๕) มีการเกิดโรคร้ายแรงที่ทำให้เกิดความเสียหายกับสุกร

/ (๖) การ...

(๖) การเข้าสู่ประชคมอาเซียนทำให้มีคู่แข่งทางการตลาด

(๗) ภาครัฐและเอกชนไม่สามารถควบคุมการผลิตและการกำหนดราคา

สุกรได้

(๘) การประสานข้อมูลการผลิตของเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการวางแผนหรือผลิตสุกรที่เป็นระบบโดยไม่เกิดความได้เปรียบ เสียเปรียบหรือความเป็นธรรม เช่น การกำหนดราคา การขยายการผลิต/การต่อรองราคา

๖. วิสัยทัศน์ “ยกระดับมาตรฐานการผลิตสุกรในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ ทั้งระบบให้สะอาดปลอดภัย ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค”

๗. พันธกิจ

- ๑) พัฒนาการเลี้ยงและผลิตพันธุ์สุกรเข้าสู่มาตรฐาน
- ๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรและเครือข่าย
- ๓) ป้องกันและควบคุมโรค ให้มีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

๘. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาการผลิตระดับฟาร์ม ควบคุมและป้องกันโรระบาดสัตว์และการจัดการมลภาวะที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ๒) เพื่อพัฒนาตลาดสุกร สถานที่จำหน่ายซากสุกรในตลาดสดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ ให้ถูกสุขอนามัย
- ๓) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโรงฆ่าสุกรภายในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๙ สถานที่ชำแหละ ตัดแต่งซากสุกร ในโรงฆ่าสัตว์และนอกโรงฆ่าสัตว์ รวมถึงการขนส่งสุกรมีชีวิตและเนื้อสุกรให้ถูกสุขลักษณะ
- ๔) เพื่อควบคุมคุณภาพปัจจัยการผลิตให้ได้มาตรฐานและพัฒนาผลิตพันธุ์สุกร

๙. เป้าหมาย

- ๑) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ผลิตสินค้าและผลิตพันธุ์สุกรที่ปลอดภัย
- ๒) ร้อยละของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรมีศักยภาพและมีความมั่นคง

๑๐. ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์หลัก ๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑๐.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : พัฒนาการผลิตสุกรและผลิตพันธุ์

๑๐.๑.๑ ประกอบด้วย ๗ กลยุทธ์

- ๑) การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกร
- ๒) การพัฒนาระบบฟาร์มเข้าสู่มาตรฐาน
- ๓) การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร
- ๔) การจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์มปศุสัตว์
- ๕) การควบคุมและกำจัดโรคระบาดในสุกร

/๖) การ...

- ๖) การปรับระบบการเลี้ยงสุกรปลอดโรคสำหรับเกษตรกรรายย่อย
- ๗) การพัฒนาฟาร์มเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์สุกรและฟาร์มเครือข่ายขยายพันธุ์สุกร
- ๑๐.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาสัตว์ สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์และการขนส่ง
- ๑๐.๒.๑ ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์
- ๑) การพัฒนาโรงฆ่าสัตว์
- ๒) พัฒนาการขนส่ง
- ๓) การพัฒนาสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์และอาหารศึกษา

๑๑. ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ มีรายละเอียด ได้แก่

๑๑.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : พัฒนาการผลิตสุกรและผลิตภัณฑ์

- ๑๑.๑.๑ กลยุทธ์การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกร
- ๑) โครงการขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกร
- ๒) โครงการ บูรณาการความร่วมมือด้านสารสนเทศการผลิตสุกร
- ๓) โครงการบูรณาการความร่วมมือด้านสารสนเทศการตลาดสุกร
- ๑๑.๑.๒ กลยุทธ์การพัฒนาระบบฟาร์มเข้าสู่มาตรฐาน
- ๑) โครงการพัฒนาฟาร์มเข้าสู่มาตรฐาน
- ๒) โครงการโครงการเพิ่มศักยภาพผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สุกร
- ๑๑.๑.๓ กลยุทธ์การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร
- ๑) โครงการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร
 - การพัฒนาเครือข่ายผู้เลี้ยงสุกรธรรมชาติในเกษตรกรรายย่อย
 - การพัฒนาการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานในเกษตรกรรายย่อย
- ๑๑.๑.๔ กลยุทธ์การจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์มสุกร
- ๑) โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์มปศุสัตว์(สุกร)
- ๑๑.๑.๕ กลยุทธ์การควบคุมและกำจัดโรคระบาดสุกร
- ๑) โครงการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคระบาดสุกร
- ๑๑.๑.๖ กลยุทธ์การปรับระบบการเลี้ยงสุกรปลอดโรคสำหรับเกษตรกรรายย่อย
- ๑) โครงการปรับระบบการเลี้ยงสุกรปลอดโรคสำหรับกลุ่มเกษตรกรรายย่อย

๑๑.๑.๗ กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์สุกรและฟาร์มเครือข่ายขยายพันธุ์สุกร

๑) โครงการพัฒนาฟาร์มเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์สุกรและฟาร์มเครือข่ายขยายพันธุ์สุกร กรมปศุสัตว์

๑๑.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาสัตว์ สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์และการขนส่ง

๑๑.๒.๑ กลยุทธ์การพัฒนาโรงฆ่าสัตว์

๑) โครงการเร่งรัดพัฒนาโรงฆ่าสุกรให้ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ (ขสจ.๒)

๒) โครงการปรับปรุงโรงฆ่าสุกรที่ได้รับใบอนุญาต (ขสจ.๒) ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

๓) โครงการพัฒนาโรงฆ่าสุกรที่ได้การรับรองตามการปฏิบัติที่ดี สำหรับโรงฆ่าสุกร (Good Manufacturing Practice)

๑๑.๒.๒ กลยุทธ์การพัฒนาสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์และอาหารศึกษา

๑) โครงการโครงการพัฒนาสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์และอาหารศึกษา

- การรับรองสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์สะอาด(เขียงสะอาด)

- การส่งเสริมความรู้ด้านอาหารศึกษา (Food Education)

๒) โครงการฝึกอบรมหลักสูตร HACCP ชั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ประกอบการอาหารสัตว์/เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

๑๒. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๒.๑ ผู้บริโภคมีความมั่นใจในสินค้าและผลิตภัณฑ์สุกร

๑๒.๒ ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการตัดสินใจด้านการผลิตและการตลาดสุกรเพิ่มมากขึ้น